

Naam _____

Klas _____ Datum _____

Pincode.

4/5 havo

Hoofdstuk 2: Markt & aanbod

RTTI-Toets 1

Instructie

Je krijgt een toets met verschillende soorten opdrachten.
De toets bestaat uit 20 vragen (36 punten).
Je hebt 50 minuten om de toets te maken

Lees bij elke opdracht steeds eerst de vraag. Vul daarna het juiste antwoord in.

Als je een vraag niet meteen kunt beantwoorden, sla je die eerst even over. Probeer aan het einde van de toets de overgeslagen vragen te maken.

- Noteer bij rekenvragen altijd ook de berekening.
- Schrijf de antwoorden van meerkeuzevragen als hoofdletter.
- Afronden: bedragen op centen (twee decimalen), personen op hele getallen, andere getallen op één decimaal, tenzij anders gevraagd wordt.

Succes met de toets!

R	5 punten	T1	15 punten	T2	12 punten	I	4 punten

Bron 1

De kosten van een boekenfabrikant bestaan uit constante en proportioneel variabele kosten. De eigenaar heeft berekend dat bij

een productie en afzet van 5.000 producten zijn totale kosten € 250.000 zijn en bij een productie van 10.000 producten € 350.000.

- (2p) **1** **T2** **Gebruik bij deze vraag bron 1.**
Bereken de variabele kosten per product.
- (2p) **2** **T1** **Gebruik bij deze vraag bron 1.**
Geef drie voorbeelden van *variabele* kosten voor een boekenfabrikant.
- (2p) **3** **T2** **Gebruik bij deze vraag bron 1.**
Bereken de totale *constante* kosten per jaar.
- (2p) **4** **A** Noem drie *motieven* om te ondernemen.

Bron 2

Handelsonderneming Van der Heiden BV verkoopt uitsluitend tuinstoelen. Deze stoelen hebben een hoge kwaliteit en een inkoopprijs van € 250 per stuk. De overige variabele kosten zijn € 75 per stoel. Van der Heiden BV verkoopt de stoelen voor € 450 per stoel. Na bestelling worden de stoelen gratis thuis bezorgd. De constante kosten (TCK) van de handelsonderneming bedragen:

- loonkosten: € 180.000 per jaar
- rentekosten: 2,3% over een lening van € 500.000
- huurkosten: € 2.400 per maand
- transportkosten: € 500 per week

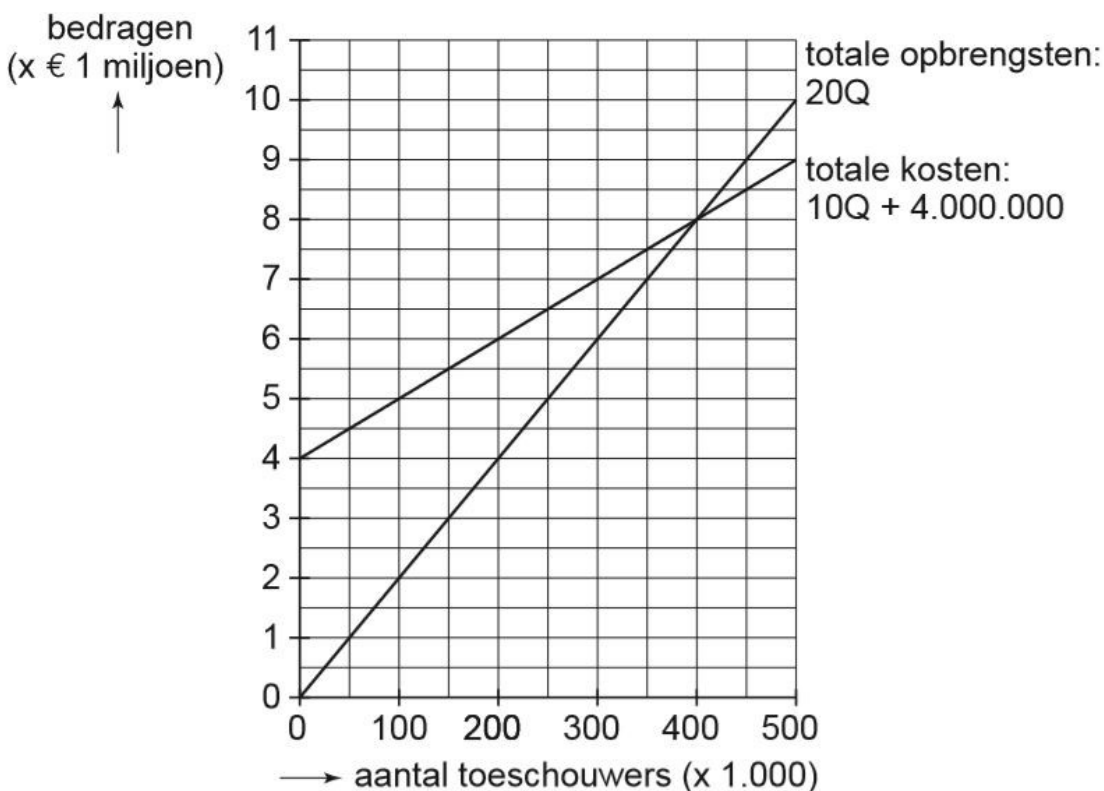
- (3p) **5** **T2** **Gebruik bij deze vraag bron 2.**
Lees de tekst.
Stel de maandfuncties op van de TO en TK.
- (2p) **6** **T1** **Gebruik bij deze vraag bron 2.**
In maart verkoopt Van der Heiden 175 tuinstoelen.
Bereken hoeveel winst of verlies in maart gemaakt wordt.
- (2p) **7** **T1** **Gebruik bij deze vraag bron 2.**
Bereken hoeveel stoelen Van der Heiden per jaar moet verkopen om geen winst of verlies te maken en dus het break-even-punt (BE-punt) te bereiken.
- (2p) **8** **T1** **Gebruik bij deze vraag bron 2.**
Teken op je werkblad in één grafiek de jaarfuncties van TO en TK en geef de getallen van dit BE-punt en de BE-omzet weer.

De volgende twee vragen inclusief bronnen zijn afkomstig uit *Cito Eindexamen economie 1 havo 2007-I, opgave 9*.

Bron 3

Betalen voor veiligheid

Een gemeente besluit dat organisatoren van grote sportevenementen voortaan zelf moeten betalen voor de inzet van politie tijdens de evenementen. De plaatselijke voetbalclub Furora is daarom verplicht om bij elke thuiswedstrijd voor de politie-inzet te betalen. Het bestuur van de voetbalclub bespreekt de gevolgen van dit besluit. De penningmeester laat daarbij onderstaande figuur zien. Hierin is de oude situatie weergegeven en staat Q voor het aantal toeschouwers per jaar.

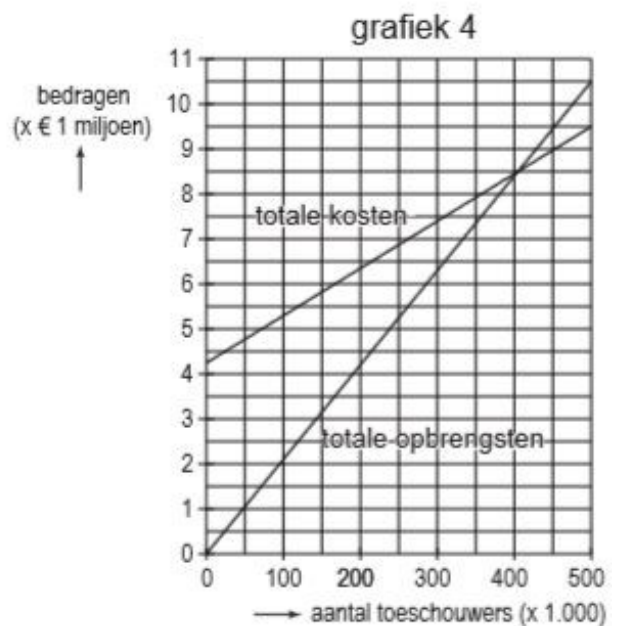
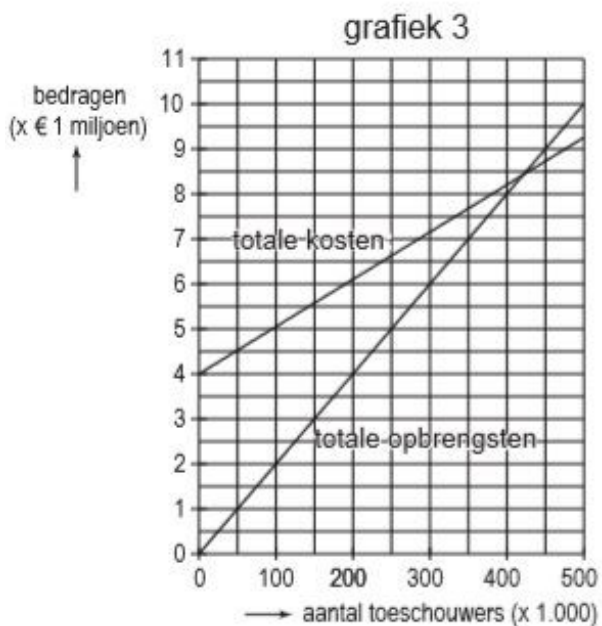
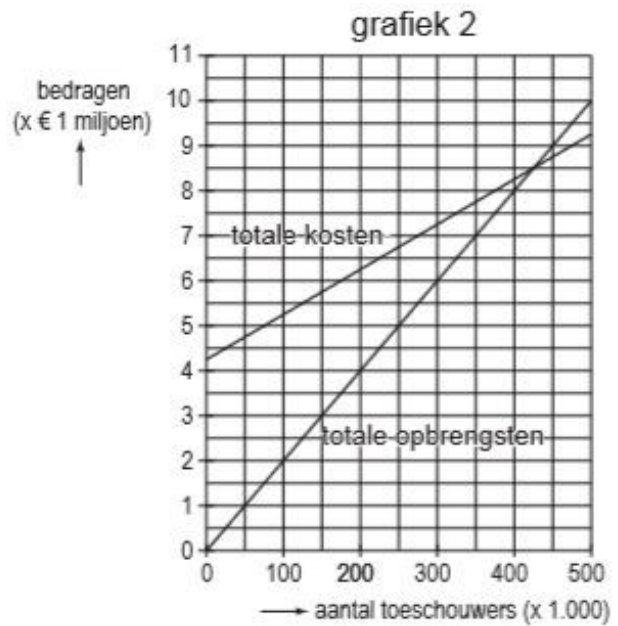
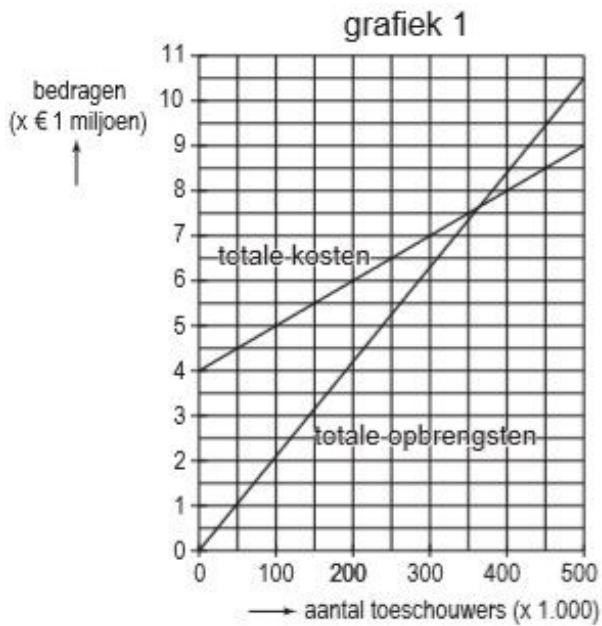
(2p) 9 **T2** Gebruik bij deze vraag bron 3.

Lees de tekst.

Jaarlijks speelt de club 20 thuiswedstrijden en het stadion is op elk van die speeldagen met 25.000 bezoekers volledig uitverkocht. De politie-inzet kost de club € 0,50 per bezoeker per wedstrijd voor persoonscontrole plus € 250.000 op jaarbasis voor algemene controles. De penningmeester stelt voor die kostenverhoging door te berekenen in de toegangsprijs.

Bereken de toegangsprijs indien het clubbestuur het voorstel van de penningmeester overneemt.

Bron 4

(2p) 10 **T2** **Gebruik bij deze vraag bron 4.**
Bekijk de grafieken.

In welke van de grafieken is de nieuwe situatie van de club juist getekend?

- A. grafiek 1
- B. grafiek 2
- C. grafiek 3
- D. grafiek 4

(2p) 11 **R** Naast de prijs zijn er meer factoren die het collectieve aanbod bepalen.

Noem drie van deze *aanbodfactoren*.

Bron 5

Op de markt van een duurzaam consumptiegoed opereert één aanbieder, Orion. Gegeven is de individuele prijsaanbodvergelijking:

$$Q_a = 4P - 120$$

Q_a = aangeboden hoeveelheid per jaar x 1 000 stuks

P = in euro's

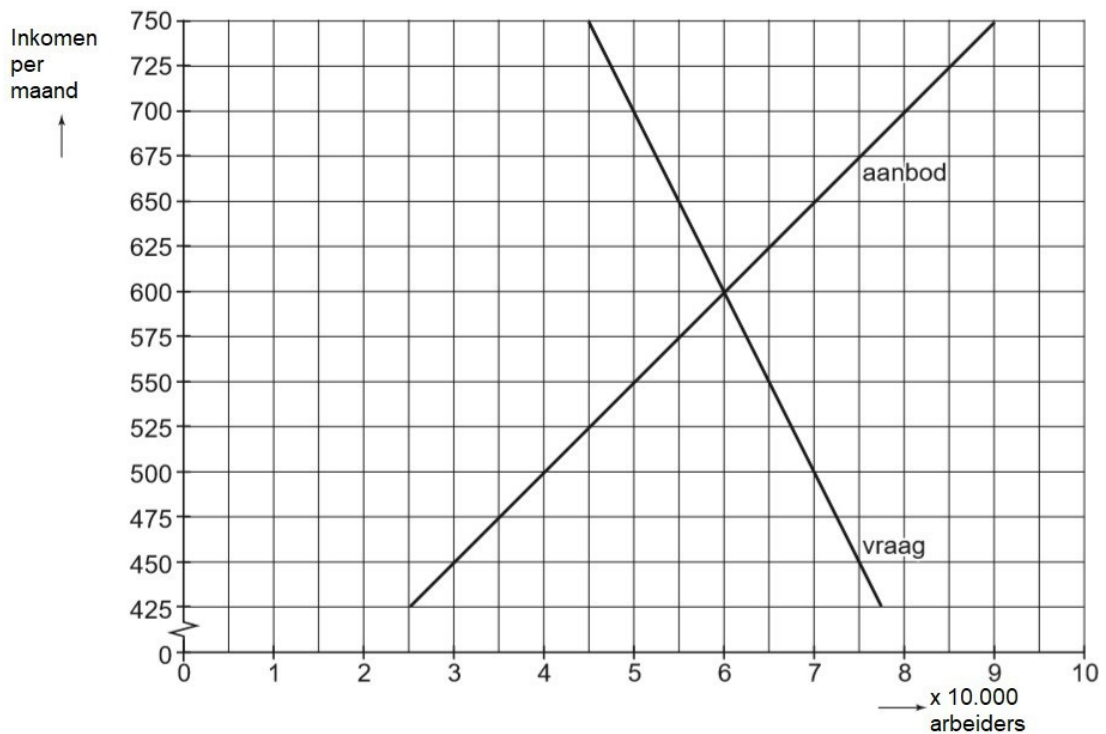
De productiecapaciteit van Orion bedraagt 120 000 stuks per jaar.

- (1p) **12** **Gebruik bij deze vraag bron 5.**
Teken op je werkblad de prijsaanbodlijn van Orion en geef duidelijk twee coördinaten in de grafiek aan.
- (1p) **13** **Gebruik bij deze vraag bron 5.**
Bereken bij welke prijs het bedrijf Orion de productiecapaciteit bereikt.
- (2p) **14** **Gebruik bij deze vraag bron 5.**
Onderneming Orion breidt de productiecapaciteit pas uit als de prijs stijgt naar € 70.
Geef een mogelijke verklaring voor het feit dat de productiecapaciteit niet bij een lagere prijs wordt uitgebreid.
- (1p) **15** **Gebruik bij deze vraag bron 5.**
Wat gebeurt er met de *constante kosten* als Orion de capaciteit inderdaad zou uitbreiden? Verklaar je antwoord.
- (2p) **16** **Gebruik bij deze vraag bron 5.**
Op een gegeven moment verandert de prijsaanbodlijn van Orion in:
 $Q_a = 4P - 130$
Geef twee mogelijke verklaringen voor deze verschuiving.
- (2p) **17** **Gebruik bij deze vraag bron 6.**
Bekijk de grafiek.
De Poolse overheid vindt het marktinkomen te laag en wil een minimumloon van € 650 per maand introduceren.

Bereken de werkloosheid die nu ontstaat door dit minimumloon.

Bron 6 (Cito)

Vraag (bedrijven) en aanbod (arbeiders) binnen een bepaalde bedrijfstak in Polen (omgerekend in €)

(2p) **18** **I** **Gebruik bij deze vraag bron 6.**

Bedrijven zijn het niet eens met deze regeling en wijzen op de zeer lage inflatie (prijsstijging) die op dit moment heerst in Polen. Leg de denkwijze van de bedrijven uit.

(1p) **19** **R** Wat is een *marktmodel*?

(1p) **20** **T1** De markt voor een bepaald product in Nederland kent het volgende marktmodel:

$$Q_v: -20P + 10.000$$

$$Q_a: 15P - 1.800$$

(Q_a = aantal producten $\times 10.000$; P = prijs in €)

Bereken de evenwichtsprijs afgerond op euro's.

- A. € 234
- B. € 337
- C. € 1.640
- D. € 2.360

Einde toets